

vibornim-z-izdom-advokativ-ukraini-2017-roku-zi-zminami-zatverdzhenimi-z-izdom-advokativ-ukraini-2019-roku.html?version=2

2. Коломійчук В. Адвокатська етика в мережі Інтернет: проблемні питання. 2018. URL: <https://blog.liga.net/user/vkolomyichuk/article/30605>.

3. Кухнюк Д. Професійна етика у віртуальному просторі. Юридична газета Online. 2019. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/profesiyna-etika-u-virtualnomu-prostori.html>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Ковальчук Інна Сергіївна**

Фокіна В.В.

студентка 2-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Адвокатська діяльність це незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги юридичним та фізичним особам [1]. Поряд із професійними правами, обов'язками та гарантіями їх реалізації, невід'ємним елементом правового становища адвоката, під час реалізації адвокатської діяльності, є його відповідальність. Як правило, коли мова йде про відповідальність адвоката як представника професії, то насамперед мається на увазі саме дисциплінарна відповідальність. Встановлення специфічного різновиду юридичної відповідальності адвоката є загальноприйнятою світовою практикою.

Законодавство України встановлює не тільки професійні права та обов'язки адвокатів відповідно до їх статусу, а й вимагає дотримання Правил адвокатської етики, які закріплюють єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката.

Порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності врегульований розділом VI Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 [1] та Правилами адвокатської етики (далі – ПАЕ), затвердженими звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 [2].

Дисциплінарна відповідальність адвоката є особливим видом відповідальності, оскільки вона врегульована не нормами Кодексу законів

про працю України, а Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Адвокат здійснює незалежну професійну діяльність, рішення про накладення на нього дисциплінарних санкцій ухвалюють органи адвокатського самоврядування – кваліфікаційно-дисциплінарні комісії регіону за адресою робочого місця адвоката, зазначеного в Єдиному реєстрі адвокатів України. Тому це відповідальність професійна, правова природа

якої обумовлена особливим статусом адвоката в демократичному суспільстві. Види дисциплінарних санкцій та порядок їх накладення визначено виключно спеціальним Законом. Дисциплінарне провадження стосовно адвоката – це процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознак дисциплінарного проступку.

Відповідно до положень статті 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку.

У частині другій цієї статті розкривається поняття дисциплінарного проступку адвоката. Такими діяння є: 1) порушення вимог несумісності; 2) порушення присяги адвоката України; 3) порушення правил адвокатської етики; 4) розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення; 5) невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків; 6) невиконання рішень органів адвокатського самоврядування; 7) порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом.

Не є підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності винесення судом або іншим органом рішення не на користь його клієнта, скасування або зміна судового рішення або рішення іншого органу, винесеного у справі, в якій адвокат здійснював захист, представництво або надавав інші види правової допомоги, якщо при цьому не було вчинено дисциплінарного проступку [1].

Кожне діяння визначено у відповідних нормах Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Так, відповідно до положень статті 7 цього Закону несумісною з діяльністю адвоката є: 1) робота на посадах осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»; 2) військова або альтернативна (невійськова) служба; 3) нотаріальна діяльність; 4) судово-експертна діяльність.

Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката, передбачені пунктом 1 цієї частини, не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), членів Вищої ради юстиції (крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі).

Адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває

у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності (ст.22 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

При цьому, інформація та документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за згодою клієнта або особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання професійної правничої (правової) допомоги, що викладена у її письмовій заяві.

Адвокат не несе відповідальності за відмову будь-яким особам, органам і установам в розкритті адвокатської таємниці і наданні доступу до неї за наявності дозволу клієнта або особи, яка звернулася за професійною правничою (правовою) допомогою, на розкриття адвокатської таємниці. У такому разі, адвокат може, але не зобов'язаний розкривати адвокатську таємницю [2].

Адвокат не повинен вчиняти дій, спрямованих на обмеження права особи на захист, професійних прав адвокатів, незалежності адвокатської професії, честі, гідності та ділової репутації своїх колег, підриив престижу адвокатури та адвокатської діяльності. Цих засад слід дотримуватися у всіх сферах діяльності адвоката: професійній, громадській, публіцистичній та інших.

Визначення поняття «дисциплінарного проступку адвоката» наводиться й у доктрині.

Наприклад, О.О. Бусуріна вважає, що дисциплінарний проступок адвоката – це діяння (дія або бездіяльність), що вчинено умисно або через грубу необережність під час здійснення професійної діяльності, виражається в порушенні вимог чинного законодавства про адвокатську діяльність і адвокатуру та (або) Правил адвокатської етики, ганьбить честь і гідність адвоката, применшує авторитет адвокатури й завдає шкоду довірителю або адвокатській палаті [3].

При цьому науковці відзначають, що встановлення шкоди як елемента складу дисциплінарного проступку адвоката має забезпечувати унеможливлення безпідставного відкриття дисциплінарних проваджень за підставами, що не пов'язані з професійною діяльністю адвоката.

Досліджуючи наведене, можна виділити характерні ознаки дисциплінарного поступку адвоката: 1) це діяння, тобто дія або бездіяльність; 2) вина адвоката виражається в умислі або грубій необережності; 3) має місце виключно під час здійснення професійної діяльності адвоката; 4) полягає в порушенні вимог законодавства про адвокатуру та/або Правил адвокатської етики; 5) призвело до заподіяння шкоди клієнту або адвокатури.

При цьому, В. В. Заборовський зауважує, що адвокат у будь-якій своїй діяльності, зокрема й у повсякденному житті, повинен неухильно

дотримуватися передусім тих моральних якостей, які на нього покладає специфічний статус адвоката, його професія [4].

Так, Правила адвокатської етики слугують обов'язковою для використання адвокатами системою орієнтирів при збалансуванні, практичному узгодженні своїх багатоманітних, іноді суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури і принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами.

Дія Правил поширюється на: всі види адвокатської діяльності та в частині, визначеній Правилами, - на іншу діяльність (дії) адвоката, в тому числі соціально – публічну діяльність адвоката, яка може вступити в суперечність з професійними обов'язками адвоката, або підірвати престиж адвокатської професії; всіх адвокатів України, адвокатів іноземних держав, що внесені до Єдиного реєстру адвокатів України, а також адвокатів України, право на зайняття адвокатською діяльністю яких зупинено в передбаченому законом порядку; адвокатів – членів органів адвокатського самоврядування, помічників та стажистів адвокатів, інших осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) у частині, яка застосовна до їх діяльності; відносини, що виникли або існують після їх прийняття [2].

Виходячи з аналізу норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Правил адвокатської етики, можна дійти висновку, що ними регламентується лише професійна сфера діяльності адвоката, тобто виключно під час надання правової допомоги. Хоча в окремих положеннях Правил адвокатської етики закріплений обов'язок адвоката дотримуватись своїх професійних обов'язків, передбачених чинним законодавством України, цими Правилами, рішеннями З'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України при користуванні соціальними мережами, Інтернет-форумами та іншими формами спілкування в мережі Інтернет. Адвокат може розміщувати, коментувати лише ту інформацію, використання якої не завдає шкоди авторитету адвокатів та адвокатури в цілому [2].

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закону України від 05.07.2012 № 5076-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/ed20120705#Text>.

2. Правила адвокатської етики : затв. Звітно-виробним з'їздом адвокатів України від 09.06.2017 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.

3. Божков В. В. Підстави притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2016. № 22. С. 87-90.

4. Заборовський В. В. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2015. Випуск 31. С. 115-118.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент *Храпенко Олена Олегівна*

Хорунжий О.А.

*студент 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРИНЦИП НЕЗАЛЕЖНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Адвокатура у своїй діяльності базується на *принципах* (лат. *princīpiūm* — початок, основа), які є основоположними та направляючими орієнтирами для кожного адвоката у здійсненні професійної діяльності. Одним з основних принципів організації інституту адвокатури є принцип незалежності, що закріплено в Конституції України — основному законі держави: *«Незалежність адвокатури гарантується»* [1]. Це зумовлює вагомую роль саме принципу незалежності серед інших принципів організації інституту адвокатури і викликає потребу в детальному його розгляді.

Принцип незалежності визначено Загальним кодексом правил для адвокатів держав Європейського Співтовариства [2], наголошується на незалежності адвоката, під якою розуміється недопустимість підпорядкування адвоката будь-кому при виконанні своїх професійних доручень, впливу третіх осіб. Незалежність, як ознака існування адвокатури, є важливим фактором при визначенні місця та ролі адвокатури в суспільстві. Насамперед, через те, що тільки незалежна адвокатура може здійснювати ефективний захист прав та законних інтересів людини і громадянина в державі. Проте, незалежність адвокатури треба розуміти як невідомість органам влади, місцевого самоврядування. Ні в якому разі не можна говорити про незалежність адвокатури від вимог закону. Незалежність адвокатів при виконанні своїх функцій полягає, перш за все, у незалежності адвокатури від органів виконавчої, судової влади, а також об'єднань громадян (політичних партій, рухів та інших громадських організацій). Цей принцип перш за все забезпечується громадським (недержавним) характером формування адвокатури, як добровільного самостійного незалежного об'єднання